

FRÍVERSLUNARSAMNINGUR

MILLI

KANADA

OG

RÍKJA FRÍVERSLUNARSAMTAKA EVRÓPU
(ÍSLANDS, LIECHTENSTEINS, NOREGS OG SVISS)

Kanada og Lýðveldið Ísland, Furstadæmið Liechtenstein, Konungsríkið Noregur og Ríkjasambandið Sviss („EFTA-ríkin“), sem nefnast hér á eftir „samningsaðilarnir“,

SEM EINSETJA SÉR að styrkja hin sérstöku vináttubönd og samstarf milli þjóðanna,

SEM ÁRÉTTA stuðning sinn við *sáttmála Sameinuðu þjóðanna og almennu mannréttindayfirlýsinguna*,

SEM ÆSKJA ÞESS að stuðla að samstilltri þróun og auknum alþjóðaviðskiptum og hvetja til víðtækari alþjóðasamvinnu og samvinnu yfir Atlantsála,

SEM ERU STAÐRÁÐIN Í að skapa aukinn og öruggan markað fyrir vörur sem eru framleiddar á yfirráðasvæðum þeirra,

SEM ÆSKJA ÞESS að mynda fríverslunarsvæði með því að afnema viðskiptahindranir,

SEM ÁSETJA SÉR að draga úr samkeppnishindrunum,

SEM EINSETJA SÉR að setja skýrar reglur um viðskipti sín, öllum til hagsbóta,

SEM HYGJAST auka samkeppnishæfni fyrirtækja sinna á heimsmörkuðum,

SEM HAGA AÐ MARKMIÐI að skapa ný atvinnutækifæri og bæta vinnuskilyrði og líf skjör á yfirráðasvæðum sínum,

SEM ERU ÁKVEÐIN Í að tryggja að ávinningur af auknu frelsi í viðskiptum glattist ekki með því að einkaaðilar komi á samkeppnishindrunum,

SEM HAGA Í HUGA samninga um viðskiptalega og efnahagslega samvinnu sem voru undirritaðir milli ríkisstjórnar Kanada og ríkisstjórnar Konungsríkisins Noregs 3. desember 1997, milli ríkisstjórnar Kanada og ríkisstjórnar Ríkjasambandsins Sviss 9. desember 1997 og milli ríkisstjórnar Kanada og ríkisstjórnar Lýðveldisins Íslands 24. mars 1998,

SEM BYGGJA Á réttindum sínum og skyldum samkvæmt Marakess-samningnum um stofnun Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar, sem var undirritaður 15. apríl 1994 (hér á eftir nefndur „samningurinn um Alþjóðaviðskiptastofnunina“) og öðrum samningum á grundvelli hans og marghliða og tvíhliða gerningum um samstarf,

SEM TAKA TILLIT TIL samningsins milli Kanada og Sviss um gagnkvæma viðurkenningu á samræmismati, sem var undirritaður í Ottawa 3. desember 1998, og samningsins milli Kanada og Lýðveldisins Íslands, Furstadæmisins Liechtensteins og Konungsríkisins Noregs um gagnkvæma viðurkenningu á samræmismati sem var undirritaður í Brussel 4. júlí 2000,

SEM VIÐURKENNA mikilvægi þess að greiða fyrir viðskiptum með því að stuðla að virkum og gagnsæjum aðferðum við að draga úr kostnaði og tryggja áreiðanleika að því er varðar viðskiptasvæði samningsaðilanna,

SEM ÁSETJA SÉR að vinna saman að viðurkenningu á því að ríki verði að viðhalda hæfninni til að vernda, móta og taka upp eigin menningarstefnu í því skyni að efla menningarlega fjölbreytni,

SEM VIÐURKENNA þörfina á gagnkvæmum stuðningi milli stefnu í viðskiptum og stefnu í umhverfismálum með það í huga að ná markmiðinu um sjálfbæra þróun,

SEM STAÐFESTA skuldbindingar sínar um hagþróun og félagslega þróun og virðingu fyrir grundvallarréttindum starfsmanna og meginreglunum, sem eru settar fram í *yfirlýsingu Alþjóðavinnuárástofnunarinnar um grundvallarviðmið og réttindi við vinnu*, og

SEM LÝSA SIG REIÐUBÚIN til að skoða möguleikann á að þróa og efla efnahagstengsl sín svo að þau nái til sviða sem þessi samningur tekur ekki til,

HAFNA ORÐIÐ ÁSÁTT um eftirfarandi:

I MARKMIÐ OG GILDISSVIÐ

1. gr.

Markmið.

1. Samningsaðilarnir koma hér með á fríverslunarsvæði í samræmi við þennan samning.
2. Markmið þessa samnings eru:
  - a) að efla, með auknum gagnkvæmum viðskiptum, samfellda þróun efnahagstengsla milli Kanada og EFTA-ríkjanna og stuðla þannig, bæði í Kanada og EFTA-ríkjunum, að framþróun efnahagsmála,
  - b) að skapa eðlileg samkeppnisskilyrði í viðskiptum milli samningsaðilanna,
  - c) að setja ramma fyrir frekara samstarf milli Kanada og EFTA-ríkjanna í ljósi þróunar efnahagslegra samskipta á alþjóðavettvangi, einkum með það að markmiði að auka frelsi í þjónustuviðskiptum og fjölga tækifærum til fjárfestinga, og

- d) að stuðla þannig, með afnámi viðskiptahindrana, að samstilltri þróun og auknum alþjóðaviðskiptum.

2. gr.

Landfræðilegt gildissvið.

1. Með fyrirvara um viðauka C og ef ekki er kveðið á um annað í samningi þessum gildir samningur þessi um:

- a) landsvæði, loftrými, innhöf og landhelgi þar sem samningsaðili hefur fullveldisréttindi, og
- b) sérefnahagslögsögu og landgrunn samningsaðila, eins og kveðið er á um í landslögum hans, í samræmi við þjóðarétt.

2. Viðauki A á við um Konungsríkið Noreg.

II VÖRUVIÐSKIPTI

3. gr.

Umfang.

1. Samningur þessi gildir um vöruviðskipti samningsaðila, nema kveðið sé á um annað í samningi þessum og tvíhliða samningum um viðskipti með landbúnaðarafurðir sem um getur í 2. mgr.

2. Samningsaðilar lýsa sig reiðubúna, að því marki sem stefna þeirra í landbúnaðarmálum leyfir, að stuðla að samstilltri þróun viðskipta með landbúnaðarafurðir. Til að ná þessum markmiðum hefur Kanada og hvert EFTA-ríki gert með sér tvíhliða samninga um viðskipti með landbúnaðarafurðir. Þeir samningar eru hluti af gerningum um að koma á fót fríverslunarsvæði Kanada og EFTA-ríkjanna.

3. Í samningi þessum hafa eftirfarandi hugtök þá merkingu sem hér greinir:

- a) „vörur samningsaðila“: innlendar framleiðsluvörur í skilningi hins *almenna samnings um tolla og viðskipti frá 1994* (hér á eftir nefndur „GATT-samningurinn frá 1994“) eða þær vörur sem samningsaðilar kunna að koma sér saman um og taka þær til upprunavara þess aðila,

- b) „upprunavörur samningsaðila“: vörur samningsaðila sem uppfylla skilyrði upprunareglanna sem eru settar fram í viðauka C.

4. gr.

Innlend meðferð.

1. Samningsaðilar skulu beita innlendri meðferð í samræmi við III. gr. GATT-samningsins frá 1994, sem er felldur inn í þennan samning og er hluti af honum.
2. Ákvæði 1. mgr. eiga ekki við um ráðstafanir sem getið er í viðauka B.

5. gr.

Takmarkanir á innflutningi og útflutningi.

1. Bönn eða takmarkanir, aðrar en tollar, skattar eða önnur gjöld, hvort sem um er að ræða kvóta, innflutnings- eða útflutningsleyfi eða aðrar ráðstafanir, skulu óheimilar í viðskiptum milli samningsaðilanna, í samræmi við XI. gr. GATT-samningsins frá 1994, sem er felldur inn í þennan samning og er hluti hans.
2. Ákvæði 1. mgr. eiga ekki við um ráðstafanir sem getið er í viðauka B.

6. gr.

Ráðstafanir er varða hollustuhætti og heilbrigði dýra og plantna.

Farið skal með réttindi og skyldur samningsaðilanna að því er varðar ráðstafanir um hollustuhætti og heilbrigði dýra og plantna í samræmi við samning Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar um hollustuhætti og heilbrigði dýra og plantna.

7. gr.

Tæknilegar reglur.

1. Farið skal með réttindi og skyldur samningsaðilanna að því er varðar tæknilegar reglur, staðla og samræmismat í samræmi við samning Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar um tæknilegar viðskiptahindranir (hér á eftir nefndur „samningurinn um tæknilegar viðskiptahindranir“).
2. Þrátt fyrir 1. mgr. skal farið með réttindi og skyldur Kanada og EFTA-ríkjanna á sviði gagnkvæmrar viðurkenningar á samræmismati:

- a) milli Kanada og Ríkjasambandsins Sviss, í samræmi við samninginn um gagnkvæma viðurkenningu á samræmismati frá 3. desember 1998, og
- b) milli Kanada annars vegar og Lýðveldisins Íslands, Furstadæmisins Liechtensteins og Konungsríkisins Noregs hins vegar, í samræmi við samninginn um gagnkvæma viðurkenningu á samræmismati frá 4. júlí 2000.

3. Samningsaðilar skulu auka samvinnu sín á milli að því er varðar tæknilegar reglur, staðla og samræmismat.

4. Samningsaðilar skulu, þrátt fyrir ákvæði 1. mgr., hafa samráð sín á milli í sameiginlegu nefndinni til að finna viðeigandi lausn, í samræmi við samninginn um tæknilegar viðskiptahindranir, telji Kanada eða EFTA-ríki að eitt EFTA-ríki, eða fleiri, eða Kanada hafi gert ráðstafanir sem gætu skapað eða hafi skapað viðskiptahindrun. Þessi málsgrein takmarkast við mál sem falla undir gildissvið 1. mgr. en varðar ekki málefni sem falla undir gildissvið annars hvors samningsins um gagnkvæma viðurkenningu sem tilgreindir eru í 2. mgr. Málsmeðferð samkvæmt viðeigandi samningi um gagnkvæma viðurkenningu gildir um mál sem falla undir gildissvið 2. mgr.

8. gr.

Upprunareglur og samvinna stjórnvalda.

Í viðauka C eru ákvæði um upprunareglur og samvinnu stjórnvalda.

9. gr.

Undirnefnd um upprunareglur og vöruviðskipti

1. Samningsaðilar koma hér með á fót undirnefnd sameiginlegu nefndarinnar um upprunareglur og vöruviðskipti.

2. Í viðauka D er gerð grein fyrir umboði undirnefndarinnar.

10. gr.

Tollgjöld.

1. Frá og með gildistökudegi þessa samnings skulu tollar bannaðir á eftirtöldum upprunavörum samningsaðilanna, nema kveðið sé á um annað í viðauka E:

- a) framleiðsluvörum, sem falla undir 25. til og með 97. kafla í samræmdu vörulýsingar- og vörunúmeraskránni, hér á eftir nefnd „samræmda tollskráin“, að frátöldum framleiðsluvörum í viðauka F,
- b) framleiðsluvörum, sem falla undir 1. til og með 24. kafla í samræmdu tollskránni og eru tilgreindar í viðauka G, að teknu tilhlýðilegu tilliti til ákvæða þess viðauka, og
- c) fiski og öðrum sjávarafurðum í samræmi við ákvæði í viðauka H.

2. Til tollgjalda teljast hvers konar tollar eða gjöld, sem eru lögð á í tengslum við innflutning eða útflutning framleiðsluvöru, einnig hvers konar aukaskattar eða aukagjöld í tengslum við slíkan innflutning eða útflutning, en þó ekki:

- a) gjald sem jafngildir innlendum sköttum sem eru lagðir á skv. 4. gr.,
- b) undirboðs- eða jöfnunartollar eða
- c) þóknun eða önnur gjöld, að því tilskildu að fjárhæð þeirra takmarkist við áætlaðan kostnað veittrar þjónustu.

3. Ákvæði 1. og 2. mgr. skulu ekki koma í veg fyrir að samningsaðili innleiði, endurinnleiði eða hækki tollgjald gagnvart öðrum samningsaðila, eins og heimilt kann að vera samkvæmt samningnum um Alþjóðaviðskiptastofnunina eða á grundvelli hans, einkum samkvæmt reglum og málsmeðferð um lausn deilumála, en að undanskildum breytingum á skrá og tollabreytingum í samræmi við XXVIII. gr. GATT-samningsins frá 1994.

11. gr.

Grunntollar.

Grunntollur á hverja framleiðsluvöru, sem á að fara stíglækkandi samkvæmt viðauka E, skal samsvara bestukjaratollinum (hér á eftir nefndur „bestukjaratollur“) sem í gildi var 1. janúar 2007.

III ÞJÓNUSTA OG FJÁRFESTINGAR

12. gr.

Þjónusta og fjárfestingar.

1. Samningsaðilar viðurkenna vaxandi mikilvægi þjónustuviðskipta og fjárfestinga í hagkerfi sínu. Í viðleitni sinni til að þróa smám saman og víkka samstarf sitt munu þeir vinna saman að því markmiði að skapa sem hagstæðust skilyrði til þess að auka fjárfestingar hver hjá öðrum, að auka frelsi og opna markaði sína enn frekar hver fyrir öðrum í þjónustuviðskiptum, með hliðsjón af starfsemi á vegum Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar.
2. Leggi samningsaðili fram beiðni þar um skal samningsaðilinn, sem beiðninni er beint til, leitast við að veita upplýsingar um allar sínar ráðstafanir sem kunna að hafa áhrif á þjónustuviðskipti eða fjárfestingu.
3. Samningsaðilar skulu hvetja viðeigandi stofnanir á yfirráðasvæðum sínum til að vinna að því í sameiningu að koma á gagnkvæmri viðurkenningu á leyfi og vottun fagaðila á sviði þjónustuveitingar.
4. Samningsaðilar skulu í sameiningu endurskoða í sameiginlegu nefndinni mál er varða þjónustu og fjárfestingar og íhuga samþykkt ráðstafana um að auka frelsi, með tilhlýðilegu tilliti til V. gr. hins almenna samnings Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar um þjónustuviðskipti og í ljósi þróunar marghliða og tvíhliða samninga. Slík endurskoðun skal fara fram eigi síðar en þremur árum eftir gildistöku þessa samnings.
5. Allar síðari samningaviðræður um þjónustu og fjárfestingar milli Kanada og EFTA-ríkjanna skulu byggjast á meginreglunum um bann við mismunun og um gagnsæi.

13. gr.

Tímabundin heimild til komu.

1. Samningsaðilar viðurkenna vaxandi mikilvægi fjárfestinga og þjónustustarfsemi í vöruviðskiptum. Í samræmi við gildandi lög skal hver samningsaðili:
  - a) greiða fyrir tímabundinni heimild til komu ríkisborgara annars samningsaðila inn á yfirráðasvæði sitt, sem flytjast til innan viðskiptafyrirtækis (forstjórar, framkvæmdastjórar, sérfræðingar) og koma í viðskiptaerindum,

- b) greiða fyrir tímabundinni heimild til komu ríkisborgara annars samningsaðila inn á yfirráðasvæði sitt, sem veita þjónustu er beinlínis tengist útflutningi vara frá útflytjanda þess samningsaðila inn á yfirráðasvæði viðkomandi samningsaðila og
- c) greiða fyrir heimild til komu maka og barna ríkisborgara sem lýst er í a-lið hér að framan.

2. Sameiginlega nefndin skal fylgjast með starfrækslu og framkvæmd þessarar greinar og fást við mál er varða framkvæmd eða stjórnsýslu í tengslum við tímabundna heimild til komu.

3. Eigi síðar en einu ári eftir gildistöku þessa samnings skal hver samningsaðili hafa aðgengilegar upplýsingar um skilyrði fyrir tímabundinni heimild til komu samkvæmt þessari grein, sem eru þannig úr garði gerðar að ríkisborgarar hinna samningsaðilanna geta kynnt sér þau.

4. Í þessari grein hafa eftirfarandi hugtök þá merkingu sem hér greinir:

- a) „tímabundin heimild til komu“: réttur til komu og dvalar í tiltekinn tíma,
- b) „ríkisborgari“: einstaklingur sem er ríkisborgari eða með fasta búsetu hjá samningsaðila og
- c) „gestir í viðskiptaerindum“: gestir til skamms tíma sem hyggja ekki á þátttöku á vinnumarkaði samningsaðila en leita eftir heimild til komu í því skyni að stunda starfsemi á borð við kaup eða sölu vara eða þjónustu, að gera samninga, ráðgast við samstarfsmenn eða sækja ráðstefnur.

IV SAMKEPPNISLÖG OG STEFNA Í SAMKEPPNISMÁLUM

14. gr.

Almennar meginreglur.

1. Samningsaðilar eru sammála um að samkeppnishamlandi starfshættir fyrirtækja geti komið í veg fyrir að markmið þessa samnings náist. Til samræmis við það skal hver samningsaðili gera eða viðhalda ráðstöfunum til að fordæma slíka háttsemi og grípa til viðeigandi aðgerða varðandi hana og hafa jafnframt í huga að slíkum ráðstöfunum kann að vera komið á með skuldbindingum sem samningsaðili tekur á sig samkvæmt öðrum alþjóðasamningum, s.s. samningnum um Evrópska efnahagssvæðið, sem var undirritaður í Brussel 17. mars 1993 og tiltekin EFTA-ríki eiga aðild að. Leggi samningsaðili fram beiðni þar um skulu samningsaðilar ráðgast um skilvirkni ráðstafana hvers samningsaðila.

2. Hver samningsaðili skal sjá til þess að ráðstöfunum, sem um getur í 1. mgr., og aðgerðum sem gripið er til samkvæmt þeim, sé beitt án mismununar.

3. Hugtakið „samkeppnishamlandi starfshættir fyrirtækja“ í þessum kafla felur í sér en takmarkast þó ekki við samkeppnishamlandi samninga, samstilltar aðgerðir eða framkvæmd samkeppnisaðila, samkeppnishamlandi starfshætti fyrirtækis sem hefur yfirburðastöðu á markaði og samruna sem hefur umtalsverð samkeppnishamlandi áhrif, nema slík háttsemi sé, beint eða óbeint, undanskilin frá landslögum samningsaðila eða heimiluð í samræmi við þau lög. Allar slíkar undanþágur og heimildir skulu vera gagnsæjar og þær skal endurskoða reglubundið til að meta hvort þær eru nauðsynlegar til þess að ná stefnumiðunum, sem vega þyngra.

4. Enginn samningsaðili getur beitt málsmeðferð við lausn deilumála samkvæmt þessum samningi í málum er varða þennan kafla.

15. gr.

Samstarf.

1. Samningsaðilar viðurkenna mikilvægi þess að eiga samvinnu um og samræma almenn málefni er varða stefnumið varðandi framfylgd samkeppnislaga, s.s. tilkynningar, samráð og skipti á upplýsingum um framfylgd samkeppnislaga og stefnumið í samkeppnismálum.

2. Svo fremi það skaði ekki mikilvæga hagsmuni hans skal samningsaðili tilkynna öðrum samningsaðila um að fyrirhuguð eða raunveruleg framfylgd samkeppnislaga kunni að hafa áhrif á mikilvæga hagsmuni þess samningsaðila, og taka fullt tillit til sjónarmiða þess samningsaðila og taka þau til velviljaðrar athugunar, þ.m.t. mögulegar leiðir til að fullnægja þörfinni fyrir framfylgd án þess að skaða þessa hagsmuni.

3. Telji samningsaðili að tilteknir samkeppnishamlandi starfshættir fyrirtækis, sem eiga sér stað á yfirráðasvæði annars samningsaðila, hafi skaðleg áhrif á mikilvæga hagsmuni, sem um getur í 2. mgr., getur sá samningsaðili tilkynnt hinum samningsaðilanum um það og farið fram á að samningsaðilinn eða samkeppnisyfirvöld hans hefji viðeigandi aðgerðir til framfylgdar lögum.

4. Tilkynningaraðili skal setja fram nægar upplýsingar í tilkynningu sinni til þess að samningsaðili sem fær hana geti greint þá samkeppnishamlandi starfshætti fyrirtækis, sem tilkynningin fjallar um, og skal bjóða fram þær viðbótarupplýsingar og það samstarf sem hann er fær um að veita. Samningsaðili sem fær tilkynningu getur haft samráð við tilkynningaraðila og skal taka fullt tillit til og taka til velviljaðrar athugunar það sem tilkynningaraðilinn fer fram á við ákvörðun þess hvort hefja skuli aðgerðir til framfylgdar lögum að því er varðar þá samkeppnishamlandi starfshætti fyrirtækis sem greina má í tilkynningunni. Samningsaðilarnir geta haft slíkt samráð með milligöngu samkeppnisyfirvalda sinna.

5. Samningsaðili sem fær tilkynningu skal gera tilkynningaraðila grein fyrir ákvörðun sinni og má einnig rökstyðja ákvörðunina. Ef hafin er aðgerð til framfylgdar lögum skal samningsaðili sem fær tilkynningu gera tilkynningaraðila grein fyrir niðurstöðunni og mikilvægum áföngum í framvindu málsins eftir því sem unnt er. Samningsaðilar geta aðhafst samkvæmt þessari málsgrein með milligöngu samkeppnisyfirvalda sinna.

16. gr.

Upplýsingar veittar.

Ekkert í þessum kafla skal túlka svo að unnt sé að fara fram á það við samningsaðila, þ.m.t. samkeppnisyfirvöld hans, að hann veiti upplýsingar ef það gengur þvert á lög hans sjálfs, þ.m.t. lög um afhendingu upplýsinga, trúnað eða viðskiptaleynd.

V AÐRAR SAMEIGINLEGAR REGLUR

17. gr.

Styrkir.

1. Með fyrirvara um 2. og 3. mgr. skal farið með réttindi og skyldur samningsaðila að því er varðar styrki og beitingu jöfnunarráðstafana í samræmi við VI. og XVI. gr. GATT-samningsins frá 1994 og samning Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar um styrki og jöfnunarráðstafanir.

2. Hver samningsaðili skal tilnefna og veita fullar upplýsingar um tengilið sem hinir samningsaðilarnir geta leitað til með málefni er varða styrki eða jöfnunarráðstafanir.

3. Áður en hafin er rannsókn skv. V. hluta samnings Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar um styrki og jöfnunarráðstafanir skal lögbært rannsóknaryfirvald Kanada eða EFTA-ríkis, eftir atvikum, senda skriflega tilkynningu um það til þess samningsaðila sem vörurnar, sem rannsóknin beinist að, tilheyra og veita 25 daga frest, frá þeim degi að tilkynningin er send, til samráðs með það í huga að leita lausnar sem báðir aðilar geta sæst á. Tilkynna skal hinum samningsaðilunum um niðurstöður samráðsins eftir að ákvörðun hefur verið tekin um hvort hefja á rannsókn eða ekki.

18. gr.

Undirboð.

1. Með fyrirvara um 2. og 3. mgr. skal farið með réttindi og skyldur samningsaðilanna, viðvíkjandi því að ráðstöfunum gegn undirboðum sé beitt, í samræmi við VI. gr. GATT-samningsins frá 1994 og samning Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar um framkvæmd VI. gr. GATT-samningsins frá 1994.
2. Hver samningsaðili skal tilnefna og veita fullar upplýsingar um tengilið sem hinir samningsaðilarnir geta leitað til með málefni er varða ráðstafanir gegn undirboðum.
3. Innan þriggja ára frá gildistöku þessa samnings skulu samningsaðilar koma saman til að endurskoða þessa grein.

19. gr.

Ríkisrekin viðskiptafyrirtæki.

Farið skal með réttindi og skyldur samningsaðila að því er varðar ríkisrekin viðskiptafyrirtæki í samræmi við XVII. gr. GATT-samningsins frá 1994 og samkomulag Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar um túlkun XVII. gr. GATT-samningsins frá 1994.

20. gr.

Opinber innkaup.

1. Hvað varðar opinber innkaup skulu ákvæði samnings Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar um opinber innkaup gilda um réttindi og skyldur samningsaðilanna.
2. Ef Kanada eða EFTA-ríkin gera alþjóðasamning eftir gildistöku þessa samnings, sem eykur gagnsæi eða aðgang að viðkomandi markaði eða mörkuðum fyrir opinber innkaup, miðað við samning Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar um opinber innkaup, geta EFTA-ríkin eða Kanada farið fram á að samningsaðilar hefji samningaviðræður með tilliti til þess að ná með þessum samningi jafn miklu gagnsæi eða markaðsaðgangi og gefst með hinum samningnum.
3. Samningsaðilarnir samþykkja að starfa saman í sameiginlegu nefndinni að því að auka enn frekar frelsi sín á milli á mörkuðum opinberra innkaupa og að auka gagnsæi í opinberum innkaupum. Þeir skulu koma saman til að endurskoða þessa grein eigi síðar en þremur árum eftir gildistöku þessa samnings.

21. gr.

Greitt fyrir viðskiptum.

Til að greiða fyrir viðskiptum milli Kanada og EFTA-ríkjanna skulu samningsaðilar:

- a) einfalda reglur um vöruviðskipti og tengda þjónustustarfsemi eftir því sem frekast er unnt,
- b) stuðla að marghliða samstarfi sín á milli í því skyni að bæta þátttöku í gerð og framkvæmd alþjóðasamninga og alþjóðlegra tilmæla um að greiða fyrir viðskiptum og
- c) starfa saman að því að greiða fyrir viðskiptum innan ramma sameiginlegu nefndarinnar, í samræmi við ákvæðin sem eru sett fram í viðauka I.

VI UNDANTEKNINGAR OG VERNDARRÁÐSTAFANIR

22. gr.

Almennar undantekningar.

Að því er varðar kaflann um vöruviðskipti er XX. gr. GATT-samningsins frá 1994 felld inn í samning þennan sem hluti af honum. Af hálfu samningsaðila ríkir sá skilningur að ráðstafanirnar, sem um getur í b-lið XX. gr. GATT-samningsins frá 1994, feli í sér ráðstafanir á sviði umhverfisverndar sem eru nauðsynlegar til þess að vernda líf og heilbrigði manna, dýra eða plantna og að g-liður XX. gr. GATT-samningsins frá 1994 eigi við um ráðstafanir er varða verndun lifandi, þverranlegra auðlinda og lífvana, óendurnýjanlegra auðlinda.

23. gr.

Aðrar undantekningar.

Með fyrirvara um réttindi og skyldur samningsaðila samkvæmt samningnum um Alþjóðaviðskiptastofnunina skal viðauki J gilda um ráðstafanir samningsaðila gagnvart menningariðnaðinum.

24. gr.

Undantekningar af öryggisáæðum.

Ekkert í þessum samningi ber að túlka á þann hátt

- a) að krafist sé af samningsaðila að hann láti í té upplýsingar sem hann telur andstætt grundvallaröryggishagsmunum sínum að birta,
- b) að komið sé í veg fyrir að samningsaðili geri ráðstafanir sem hann telur nauðsynlegar til að vernda grundvallaröryggishagsmuni sína:
  - i. að því er snertir kjarnakleyf efni eða efni sem þau eru unnin úr;
  - ii. að því er snertir viðskipti með vopn, skotfæri og stríðsbúnað og þau viðskipti með aðrar vörur og efni sem beinlínis eða óbeinlínis eru ætluð til hernaðar eða
  - iii. á stríðstímum eða þegar neyðarástand ríkir í alþjóðasamskiptum,
eða
- c) að komið sé í veg fyrir að aðili geti gripið til ráðstafana í samræmi við skyldur sínar á grundvelli sáttmála Sameinuðu þjóðanna til að viðhalda friði og öryggi á alþjóðavettvangi.

25. gr.

Neyðaraðgerð.

1. Ef, á aðlögunartímabilinu sem um getur í 9. mgr., innflutningur upprunavöru frá samningsaðila inn á yfirráðasvæði annars samningsaðila eykst svo mjög, annaðhvort sem hrein aukning eða sem hlutfall af innlendri framleiðslu, á grundvelli þess að tollar hafa verið lækkaðir eða afnumdir samkvæmt þessum samningi, og við slík skilyrði að það veldur eða gæti valdið alvarlegum skaða fyrir innlenda framleiðendur sambærilegra vara eða samkeppnisvara á yfirráðasvæði samningsaðilans sem flytur inn, er honum heimilt að grípa til neyðaraðgerðar, í eins litlum mæli og unnt er að komast af með, til að ráða bót á skaðanum eða koma í veg fyrir hann, samanber þó ákvæði þessarar greinar.

2. Hver samningsaðili skal tryggja sanngjarnt, gagnsætt og skilvirkt verklag við neyðaraðgerðarferli. Neyðaraðgerðarferli má hefja á grundvelli málaleitunar eða kæru stofnunar sem er í fyrirsvari fyrir innlenda atvinnugrein sem framleiðir vöru sem líkist eða er beinlínis samkeppnishæf við innfluttu framleiðsluvöruna. Samningsaðili, sem tekur við málaleitan eða kæru, skal tafarlaust afhenda hinum samningsaðilunum og sameiginlegu nefndinni skriflega tilkynningu um að hafið sé ferli er gæti leitt til neyðaraðgerðar. Í skriflegu tilkynningunni skulu vera upplýsingar vegna samskipta við lögbært rannsóknaryfirvald samningsaðilans.

3. Því aðeins má grípa til neyðaraðgerðar að óyggjandi sönnun sé fyrir því að aukinn innflutningur hafi valdið alvarlegum skaða eða að hætta sé á því samkvæmt rannsókn, sem er gerð í samræmi við sambærilegar skilgreiningar og málsmeðferð og um getur í 3. og 4. gr. samnings Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar um verndarráðstafanir.

4. Samningsaðili sem hyggst grípa til neyðaraðgerðar samkvæmt þessari grein skal tilkynna hinum samningsaðilunum og sameiginlegu nefndinni um það áður en gripið er til aðgerðarinnar. Í tilkynningunni skulu koma fram allar viðeigandi upplýsingar, m.a. sönnunargögn um alvarlegan skaða eða hættu á slíku af völdum aukins innflutnings, nákvæm lýsing á framleiðsluvörunni sem um ræðir, upplýsingar um fyrirhugaða aðgerð og frá hvaða degi og hversu lengi aðgerðin stendur yfir. Þjóða skal samningsaðila, sem slík aðgerð gæti haft áhrif á, bætur í formi aukins frelsis í viðskiptum í tengslum við innflutning frá honum sem skulu í megindráttum vera jafngildar.

5. Ef skilyrði 1. mgr. eru uppfyllt, og í kjölfar athugunar sameiginlegu nefndarinnar, eins og sett er fram í 7. mgr., er samningsaðilanum sem flytur inn heimilt að hækka toll af framleiðsluvörunni og skal miða við þann toll sem lægri er:

- a) toll sem er lagður á samkvæmt bestukjarameðferð sem er í gildi á þeim degi þegar aðgerðin fer fram eða
- b) toll sem er lagður á samkvæmt bestukjarameðferð sem er í gildi daginn fyrir gildistöku þessa samnings.

6. Neyðaraðgerð skal ekki vara lengur en í þrjú ár og ekki lengur en til loka aðlögunartímabilsins sem um getur í 9. mgr. Óheimilt er að grípa til aðgerða gegn innflutningi framleiðsluvöru sem áður hefur verið gripið til aðgerðar gegn.

7. Sameiginlega nefndin skal, innan 30 daga frá dagsetningu tilkynningarinnar, sem um getur í 4. mgr., rannsaka þær upplýsingar sem eru veittar samkvæmt 4. mgr. í þeim tilgangi að greiða fyrir lausn málsins með þeim hætti að báðir aðilar geti við unað. Ef engin lausn finnst er samningsaðilanum sem flytur inn heimilt að grípa til aðgerðar í samræmi við 5. mgr. og samningsaðilanum, sem ræður yfir þeirri framleiðsluvöru sem gripið er til aðgerðar gegn, er heimilt að grípa til jöfnunaraðgerða ef ekki næst gagnkvæmt samkomulag um jöfnunargreiðslur. Tilkynna skal hinum samningsaðilunum og sameiginlegu nefndinni þegar í stað um slíka neyðaraðgerð og jöfnunaraðgerð. Val á neyðaraðgerð og jöfnunaraðgerð skal miðast við að raska sem minnst framkvæmd þessa samnings. Jöfnunaraðgerð skal fela í sér niðurfellingu ívilnana samkvæmt þessum samningi sem hafa í megindráttum jafngild áhrif á viðskipti eða ívilnanir sem í megindráttum jafngilda þeim viðbótartolli sem búist er við að leiði af neyðaraðgerðinni.

Samningsaðili sem grípur til jöfnunaraðgerðar skal gera það í eins stuttan tíma og mögulegt er til að ná í meginatriðum jafngildum áhrifum á viðskipti og einungis á meðan ráðstöfun skv. 5. gr. er beitt.

8. Þegar aðgerð lýkur skal beita þeim tolli sem hefði verið lagður á hefði ekki verið gripið til aðgerðarinnar.

9. Nema sameiginlega nefndin ákveði framlengingu þess, eins og sett er fram í 10. mgr., fer aðlögunartímabilið, sem um getur í 1. og 6. mgr., eftir því hvort heldur varir lengur:

- a) fimm ára tímabilið sem hefst á gildistökudegi þessa samnings eða, eftir atvikum,
- b) afnám tolla eins og það er sett fram að því er varðar framleiðsluvöru í skrá samningsaðila í viðauka E.

10. Á fimmta ári eftir gildistöku þessa samnings skulu samningsaðilar í sameiginlegu nefndinni íhuga hvort þörf er á að framlengja aðlögunartímabilið að því er tiltekna framleiðsluvörur varðar. Sameiginlega nefndinni er heimilt að framlengja aðlögunartímabilið að því er tiltekna framleiðsluvöru varðar en í því tilviki skal aðlögunartímabilið fyrir þá framleiðsluvöru vera í samræmi við ákvörðun sameiginlegu nefndarinnar.

11. Hver samningsaðili heldur réttindum sínum og skyldum skv. XIX. gr. GATT-samningsins frá 1994 og samningi Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar um verndarráðstafanir.

VII STOFNANAÁKVÆÐI

26. gr.

Sameiginlega nefndin.

1. Samningsaðilarnir koma hér með á fót sameiginlegri nefnd Kanada og EFTA-ríkjanna sem er skipuð fulltrúum hvers samningsaðila.

2. Sameiginlega nefndin skal:

- a) hafa yfirumsjón með framkvæmd þessa samnings,
- b) endurskoða reglulega möguleikann á því að afnema enn frekar viðskiptahindranir og aðrar takmarkandi reglur í viðskiptum milli Kanada og EFTA-ríkjanna,
- c) hafa umsjón með frekari þróun þessa samnings,

- d) hafa yfirumsjón með starfi allra undirnefnda og vinnuhópa sem komið er á fót samkvæmt þessum samningi,
- e) leggi samningsaðili fram beiðni þar um, fjalla um ráðstafanir sem varða menningariðnaðinn og er viðhaldið eða eru samþykktar samkvæmt viðauka J,
- f) leggi samningsaðili fram beiðni þar um, fjalla um beitingu neyðaraðgerðar sem gripið er til samkvæmt 25. gr.,
- g) leitast við að leysa deilumál sem upp kunna að koma í tengslum við túlkun eða beitingu þessa samnings og
- h) taka til umfjöllunar hvert það málefni sem haft gæti áhrif á framkvæmd þessa samnings.

3. Sameiginlega nefndin getur ákveðið að skipa undirnefndir og vinnuhópa sem hún telur þörf á sér til aðstoðar við störfin. Undirnefndirnar og vinnuhóparnar skulu starfa í umboði sameiginlegu nefndarinnar, nema kveðið sé sérstaklega á um annað í þessum samningi.

4. Sameiginlega nefndin getur tekið ákvarðanir eins og kveðið er á um í þessum samningi. Í öðrum málum er sameiginlegu nefndinni heimilt að setja fram tilmæli.

5. Ákvarðanir og tilmæli sameiginlegu nefndarinnar skulu samþykkt samhljóða.

6. Sameiginlega nefndin er alla jafna kölluð saman einu sinni á ári. Kanada og eitt EFTA-ríkjanna skulu stýra sameiginlega reglulegum fundum sameiginlegu nefndarinnar. Sameiginlega nefndin setur sér starfsreglur.

7. Samningsaðili getur, hvenær sem er, farið fram á sérstakan fund í sameiginlegu nefndinni með skriflegri tilkynningu til hinna samningsaðilanna. Slíkur fundur skal haldinn innan 30 daga frá því að beiðnin berst.

VIII LAUSN DEILUMÁLA

27. gr.

Vettvangur valinn.

1. Með fyrirvara um 2. mgr. og ef ekki er kveðið á um annað í þessum samningi er heimilt að leysa deilur vegna máls er varðar bæði þennan samning og samninginn um Alþjóðdaviðskiptastofnunina, á vettvangi hvors þeirra sem er að ákvörðun kæruaðila.

2. Áður en Kanada hefur málsmeðferð til lausnar deilu við EFTA-ríki eða áður en EFTA-ríki hefur málsmeðferð til lausnar deilu við Kanada á vettvangi Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar miðað við forsendur, sem í meginatriðum jafngilda þeim sem hlutaðeigandi aðili að þessum samningi getur gengið út frá, skal sá samningsaðili tilkynna hinum samningsaðilunum um fyrirætlan sína. Ef EFTA-ríki hefur málsmeðferð til lausnar deilu við Kanada og annað EFTA-ríki æskir þess einnig að nýta sér málsmeðferð til lausnar deilu við Kanada í sama máli sem kærandi, samkvæmt þessum samningi, skal það þegar í stað upplýsa þann samningsaðila sem tilkynnir um slíka málsmeðferð um það og skulu þessir samningsaðilar ráðgast sín á milli í því augnamiði að ná samkomulagi um einn vettvang. Ef fyrrnefndir samningsaðilar ná ekki samkomulagi skal leysa deiluna samkvæmt þessum samningi.

3. Þegar málsmeðferð við lausn deilumáls er hafin samkvæmt þessum samningi skv. 29. gr. eða þegar málsmeðferð við lausn deilumáls er hafin samkvæmt samningnum um Alþjóðaviðskiptastofnunina skal sá vettvangur, sem er valinn, notaður eingöngu.

4. Að því er þessa grein varðar telst málsmeðferð við lausn deilumáls samkvæmt samningnum um Alþjóðaviðskiptastofnunina hafin þegar samningsaðili fer fram á stofnun gerðardóms, t.d. skv. 6. gr. samkomulags Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar um reglur og málsmeðferð við lausn deilumála.

5. Ákvæði þessa kafla eiga ekki við um málefni sem falla undir gildissvið einhvers af eftirtöldum ákvæðum: 6. gr., 1. og 2. mgr. 7. gr., öll ákvæði IV. kafla (samkeppnislög og stefna í samkeppnismálum), 1. mgr. 17. gr., 1. mgr. 18. gr., 19. gr., 1. mgr. 20. gr. eða 11. mgr. 25. gr.

28. gr.

Samráð.

1. Samningsaðilar skulu ætíð leitast við að ná samkomulagi um túlkun og beitingu þessa samnings og gera sitt ítrasta með samvinnu og samráði til að finna lausn sem allir aðilar geta sætt sig við í hverju því máli sem getur haft áhrif á framkvæmd hans.

2. Kanada getur lagt fram skriflega beiðni um samráð við sérhvert EFTA-ríkjanna og hvaða EFTA-ríki sem er getur lagt fram skriflega beiðni um samráð við Kanada varðandi gildandi eða fyrirhugaðar ráðstafanir eða hvert það málefni sem það telur að haft geti áhrif á starfrækslu þessa samnings. Samningsaðili, sem fer fram á samráð, skal jafnframt tilkynna hinum samningsaðilunum skriflega um það og veita allar viðeigandi upplýsingar. Hafi EFTA-ríki farið fram á samráð við Kanada getur annað EFTA-ríki tekið þátt í slíkri beiðni sem meðkærandi.

3. Fari einhver annar samningsaðili fram á að taka þátt í samráðinu, innan tíu daga frá viðtöku tilkynningarinnar sem um getur í 2. mgr., skal hann eiga rétt á því.

4. Samráð skal hefjast innan 30 daga frá því að beiðni um samráð var veitt móttaka.
5. Samningsaðilar skulu tilkynna sameiginlegu nefndinni um alla umfjöllun og ákvarðanir sem eru teknar.

29. gr.

Gerðardómsmeðferð.

1. Rísi deila milli samningsaðila samkvæmt þessum samningi og hún er ekki leyst með samráði innan 90 daga frá því að beiðni um samráð berst, er einum eða fleiri aðilum að deilunni heimilt að vísa henni til gerðardóms með skriflegri tilkynningu til þess samningsaðila sem kærinni er beint gegn. Senda ber öllum samningsaðilum afrit af tilkynningunni. Ef fleiri samningsaðilar en einn deila við einn og sama samningsaðila um sama úrlausnarefni og fara fram á að deilan verði lögð í gerð skal koma á fót einum gerðardómi til að taka slík deilumál fyrir sé þess kostur.
2. Ákvæði viðauka K gilda um stofnun og starfsemi gerðardóms.
3. Erindisbréf er sem hér segir, nema deiluaðilar komi sér saman um annað innan 30 daga frá því að beiðni um stofnun gerðardóms berst:

„að rannsaka, í ljósi viðeigandi ákvæða þessa samnings, það mál sem vísað er til gerðardóms (eins og lýst er í tilkynningunni sem um getur í 1. mgr.) og komast að niðurstöðum, taka ákvarðanir og gefa út tilmæli eins og kveðið er á um í 6. mgr. 29. gr. þessa samnings.“
4. Telji kærnaðili að ráðstöfun, sem er ekki ósamrýmanleg þessum samningi, geri að engu eða skerði ávinning, sem hann af sanngirni gat búist við að hafa, beint eða óbeint, af 4., 5., 8., 10. eða 11. gr., skal það tilgreint í skipunarbréfinu.
5. Gerðardómur skal túlka ákvæði þessa samnings í samræmi við hefðbundnar reglur um túlkun þjóðaréttar.
6. Í úrskurði sínum skal gerðardómurinn setja fram:
  - a) rökstudda niðurstöðu á grundvelli laga og staðreynda,
  - b) ákvörðun sína um það hvort viðkomandi ráðstöfun sé eða muni verða í ósamræmi við skuldbindingar samkvæmt þessum samningi eða muni gera að engu eða skerða ávinning í skilningi 4. mgr., eða aðra ákvörðun sem farið er fram á í skipunarbréfinu og

- c) tilmæli sín, ef einhver eru, um lausn deilunnar og framkvæmd gerðardómsúrskurðarins.

7. Þeir hlutar gerðardómsúrskurðar, sem um getur í a- og b-lið 6. mgr., eru endanlegir og bindandi fyrir deiluaðila.

30. gr.

Framkvæmd gerðardómsúrskurðar.

1. Þegar deiluaðilar fá úrskurð gerðardóms í hendur skulu þeir koma sér saman um framkvæmd úrskurðarins í samræmi við ákvarðanir og tilmæli gerðardómsins nema þeir geri með sér samkomulag um annað. Deiluaðilar skulu tilkynna hinum samningsaðilunum um hverja þá lausn sem þeir samþykkja til að leysa deiluna.
2. Þegar því verður við komið skal lausnin fela það í sér að ráðstöfun, sem samræmist ekki þessum samningi eða gerir að engu eða skerðir ávinning í skilningi 4. mgr. 29. gr., kemur ekki til framkvæmda eða að hætt er við hana, ella séu greiddar bætur.

31. gr.

Úrskurður kemur ekki til framkvæmda - ávinningi frestað.

1. Ef deiluaðilar eru ósammála um það hvort ráðstöfun til framkvæmdar úrskurði gerðardómsins hefur verið gerð eða henni viðhaldið í samræmi við ákvarðanir og tilmæli gerðardómsins skal sami gerðardómur fella úrskurð í deilunni áður en unnt er að sækja um bætur eða fresta ávinningi í samræmi við 3. til 5. mgr. Ef einn eða fleiri gerðarmenn upprunalega gerðardómsins eru ekki tiltækir skal stofna nýjan gerðardóm í samræmi við viðauka K, til að taka þessa ákvörðun.
2. Kæruaðilanum er ekki heimilt að hefja gerðardómsmeðferð samkvæmt fyrri málsgrein fyrr en 12 mánuðum eftir að úrskurður samkvæmt 6. mgr. 29. gr. er felldur. Alla jafna skal gerðardómurinn fella úrskurði, sem um getur í fyrri málsgrein, innan þriggja mánaða frá því að beiðni um gerðardómsmeðferð berst.
3. Ef gerðardómur hefur, í samræmi við 1. mgr., ákveðið að ráðstöfun til framkvæmdar úrskurði samræmist ekki ákvörðunum og tilmælum upprunalega gerðardómsins, eða ekki hefur verið gerð nein ráðstöfun til framkvæmdar úrskurðinum, og samningsaðilinn, sem kæra beinist gegn, hefur ekki náð samkomulagi við kæruaðilann um lausn sem báðir aðilar geta sætt sig við innan 30 daga frá því að úrskurður gerðardómsins barst þeim, er kæruaðilanum, þar til deiluaðilar hafa komið sér saman um lausn deilunnar, heimilt að:

- a) leita eftir samkomulagi við aðildarríkið, sem kæra beinist gegn, um greiðslu bóta eða
- b) fresta ávinningi, sem hefur samsvarandi áhrif, til handa samningsaðilanum, sem kæra beinist gegn.

4. Berist skrifleg beiðni frá deiluaðila til hins samningsaðilans eða samningsaðilanna skal á ný kalla til sama gerðardóminn til að ákveða hvort að sá ávinningur, sem aðildarríki frestar samkvæmt 3. mgr., hafi samsvarandi áhrif. Ef einn eða fleiri gerðarmenn upprunalega gerðardómsins eru ekki tiltækir skal stofna nýjan gerðardóm í samræmi við viðauka K, til að taka þessa ákvörðun.

5. Málsmeðferð fyrir gerðardómi, sem er kallaður til á ný eða komið á fót skv. 4. mgr., skal fara fram í samræmi við 3. mgr. viðauka K. Gerðardómurinn skal setja fram ákvörðun sína innan 60 daga frá því að beiðni, sem um getur í 4. mgr., berst eða innan þess frests sem deiluaðilar koma sér saman um.

IX LOKAÁKVÆÐI.

32. gr.

Þróunarákvæði.

Með fyrirvara um þá skyldu að endurskoða tilteknar greinar þessa samnings skuldbinda samningsaðilar sig til að endurskoða þennan samning í ljósi frekari þróunar efnahagslegra samskipta á alþjóðavettvangi, svo sem innan ramma Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar og kanna, í ljósi þeirra þátta sem máli skipta, möguleika á að þróa og styrkja frekar þá samvinnu sem til hefur verið stofnað með þessum samningi og færa hana til sviða sem hann tekur ekki til. Samningsaðilar geta falið sameiginlegu nefndinni að kanna þennan kost og eftir því sem við á, hefja samningsviðræður.

33. gr.

Viðskipta- og efnahagstengsl sem falla undir þennan samning.

Ákvæði þessa samnings eiga við um viðskipta- og efnahagstengsl milli Kanada annars vegar og einstakra EFTA-ríkja hins vegar, en eiga ekki við um viðskiptatengsl milli einstakra EFTA-ríkja, nema kveðið sé á um annað í þessum samningi.

34. gr.

Tengsl þessa samnings við óviðkomandi samninga.

Ef þessi samningur vísar til eða fellir inn með tilvísun óviðkomandi samninga eða lagagerninga, eða sérákvæði í þeim, er slíkum tilvísunum ætlað að taka til tengdra athugasemda um túlkun og skýringar.

35. gr.

Svæðisbundnar stofnanir.

Hver samningsaðili ber fulla ábyrgð á því að öll ákvæði þessa samnings séu uppfyllt og skal gera þær réttmætu ráðstafanir sem vöð er á til þess að tryggja að héraðsstjórnir, sveitarfélög og yfirvöld á yfirráðasvæði hans geri það einnig.

36. gr.

Viðaukar.

1. Viðaukarnir við samning þennan eru óaðskiljanlegur hluti hans.
2. Samningsaðilunum er heimilt að breyta viðaukunum á grundvelli draga að ákvörðun sem sameiginlega nefndin leggur til. Samningsaðilarnir skulu afhenda vörsluaðila skjöl um fullgildingu, staðfestingu eða samþykki slíkrar breytingar. Breytingin öðlast gildi á þeim degi þegar síðasta skjalinu hefur verið komið í vörslu nema samningsaðilar komi sér saman um annað.

37. gr.

Gagnsæi.

1. Samningsaðilar skulu birta eða veita almenningi aðgang með öðrum hætti að lögum sínum, reglugerðum, reglum um málsmeðferð, stjórnsýsluúrskurðum og dómsniðurstöðum sem hafa almennt gildi, svo og alþjóðasamningum sem geta haft áhrif á framkvæmd þessa samnings.
2. Samningsaðilarnir skulu þegar í stað svara sértækum spurningum og veita hver öðrum, að fenginni beiðni, upplýsingar um málefni sem um getur í 1. mgr.

38. gr.

Breytingar.

1. Samningsaðilunum er heimilt að breyta þessum samningi á grundvelli draga að ákvörðun sem sameiginlega nefndin leggur til. Samningsaðilarnir skulu afhenda vörsluaðila skjöl um fullgildingu, staðfestingu eða samþykki slíkrar breytingar.
2. Breytingarnar skulu öðlast gildi á fyrsta degi þriðja mánaðar eftir að síðasta skjali um fullgildingu, staðfestingu eða samþykki hefur verið komið í vörslu.

39. gr.

Nýir samningsaðilar.

Sérhvert ríki getur orðið aðili að þessum samningi að fengu boði frá samningsaðilunum. Skilmálar og skilyrði fyrir þátttöku nýrra samningsaðila skal setja í samning milli samningsaðilanna og ríkisins sem er boðin aðild.

40. gr.

Uppsögn og slit samningsins.

1. Kanada, EFTA-ríki eða annað ríki sem hefur öðlast aðild að þessum samningi getur sagt upp samningi þessum með því að tilkynna vörsluaðila það skriflega. Uppsögnin tekur gildi á fyrsta degi sjötta mánaðar eftir að tilkynningin berst vörsluaðila.
2. Dragi Kanada aðild sína til baka fellur þessi samningur úr gildi þann dag sem tilgreindur er í 1. mgr.
3. Ef eitthvert EFTA-ríki eða annað ríki sem hefur öðlast aðild að þessum samningi segir upp samningi þessum skulu aðrir samningsaðilar boðaðir til fundar til að ræða framhald þessa samnings.

41. gr.

Ákvæðum samningsins beitt til bráðabirgða.

Ef innlend skilyrði þeirra leyfa það er Kanada og hvaða EFTA-ríki sem er heimilt að beita til bráðabirgða ákvæðum þessa samnings og ákvæðum tvíhliða samninga um viðskipti með landbúnaðarafurðir. Slík bráðabirgðabeiting skal hefjast á gildistökudegi þessa samnings milli Kanada og minnst tveggja EFTA-ríkja, í samræmi við 2. mgr. 42. gr. Vörsluaðila skal tilkynnt um bráðabirgðabeitingu slíkra samninga samkvæmt þessari grein.

42. gr.

Gildistaka.

1. Samningur þessi er með fyrirvara um fullgildingu, staðfestingu eða samþykki. Skjöl um fullgildingu, staðfestingu eða samþykki skulu afhent vörsluaðila.
2. Samningur þessi öðlast gildi á fyrsta degi þriðja mánaðar eftir að skjöl Kanada og minnst tveggja EFTA-ríkja um fullgildingu, staðfestingu eða samþykki hafa verið afhent vörsluaðila, að því tilskildu að sömu samningsaðilar hafi skipst á skjölum um fullgildingu, staðfestingu eða samþykki vegna viðkomandi tvíhliða samninga um viðskipti með landbúnaðarafurðir.
3. Samningur þessi öðlast gildi að því er varðar önnur EFTA-ríki á þeim degi þegar skjöl þeirra um fullgildingu, staðfestingu eða samþykki hafa verið afhent vörsluaðila, að því tilskildu að Kanada og hlutaðeigandi EFTA-ríki hafi skipst á skjölum um fullgildingu, staðfestingu eða samþykki vegna samsvarandi tvíhliða samninga um viðskipti með landbúnaðarafurðir.
4. Ef Kanada og Liechtenstein beita þessum samningi til bráðabirgða sín á milli öðlast samningur þessi gildi sama dag og á við um Sviss, eftir að Liechtenstein hefur afhent vörsluaðila skjöl sín um fullgildingu, staðfestingu eða samþykki.

43. gr.

Vörsluaðili.

Konungsríkið Noregur skal vera vörsluaðili.

ÞESSU TIL STAÐFESTU hafa undirrituð, sem til þess hafa fullt umboð, undirritað samning þennan.

Gjört í Davos, hinn 26. janúar 2008, í tvíriti á ensku og frönsku og eru báðir textarnir jafngildir. EFTA-ríkin skulu afhenda vörsluaðila eitt frumrit.

Fyrir hönd Kanada

.....

Fyrir hönd Lýðveldisins Íslands

.....

Fyrir hönd Furstadæmisins
Liechtensteins

.....

Fyrir hönd Konungsríkisins Noregs

.....

Fyrir hönd Ríkjasambandsins Sviss

.....